

NADARJENI UČENCI NA NIZOZEMSKEM

Avtorice: Vanesa Urek, Denisa Kolaković in Barbara Matos

Mentorica: dr. Mojca Juriševič

Predmet: Nadarjenost v učnem kontekstu

Šolsko leto: 2016/2017

Pojmovanje nadarjenosti

- Pojmi „nadarjenost“, „genialnost“ in „talentiranost“ kot sinonim, ki so ga dokazali na podlagi merjenja s testi intelektualne sposobnosti
- Definicija se razširila z raziskovalci → niso enačili s splošno inteligentnostjo
- Posameznik lahko nadarjen na različnih področjih

Opredelitev

- Pred letom 2011:

opredeljeni kot skupina učencev s posebnimi potrebami (Zakon o osnovni šoli iz leta 1996)

- Po letu 2011:

Opredeljeni kot samostojna skupina (sprejeti nov zakon)

»Nadarjeni učenci so učenci, ki izkazujejo visoko nadpovprečne sposobnosti mišljenja ali izjemne dosežke na posameznih učnih področjih, v umetnosti ali športu. Šola tem učencem zagotavlja ustrezne pogoje za vzgojo in izobraževanje tako, da jim prilagodi vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v dodatni pouk, druge oblike individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela.«

Koncept temelji na eni od najpogostejše uporabljenih definicij na svetu (povzeto po ameriškem Zakonu o izobraževanju nadarjenih, 1978).

- V 20. stoletju se v tradicionalnem poučevanju niso osredotočali na nadarjene in talentirane učence
- Skupno prepričanje: ti učenci se bodo tako ali drugače naučili, in ne potrebujejo dodatne pomoči

Nizozemska:

- Ni splošne definicije nadarjenih učencev znotraj šolske zakonodaje
- Ne uvrščajo v skupino učencev s posebnimi potrebami, so samostojna skupina
- Potrebe učencev poudarjene znotraj šolske zakonodaje

Nadarjeni in talentirani učenci

- Do sodobnih pojmovanj nadarjenosti so avtorji prišli s pomočjo raziskovalnih ugotovitev.
- V samih začetkih so avtorji pojem »nadarjenosti«, »genialnost« in »talentiranost« razumeli kot sinonim, ki so ga dokazovali na podlagi merjenja s testi intelektualnih sposobnosti.
- Nadarjeni ali talentirani so tisti otroci in mladostniki, ki so bodisi na predšolski stopnji, v osnovni ali srednji šoli pokazali visoke dosežke ali potencialne na intelektualnem, ustvarjalnem, specifično akademskem, vodstvenem ali umetniškem področju, in kateri poleg rednega šolskega programa potrebujejo posebej prilagojene programe in aktivnosti.
- Končna definicija nadarjenosti poudarja, da nadarjeni in talentirani učenci poleg običajnih učnih programov potrebujejo tudi njim prilagojen pouk in dejavnosti, da bi lahko razvijali svoje sposobnosti.

Odkrivanje, evidentiranje nadarjenih učencev

Odkrivanje v prvem in drugem triletju, po potrebi se ponovi še v tretjem letju.

Evidentiranje učencev
– prva stopnja

Kriteriji za evidentiranje so: učni uspeh, dosežki, učiteljevo mnenje, tekmovanja, hobiji...

Identifikacija nadarjenih učencev vključuje naslednja merila: ocena učiteljev, test sposobnosti, test ustvarjalnosti...

Delež nadarjenih v Sloveniji je 25 %.

Evidentiranje in delež nadarjenih na Nizozemskem

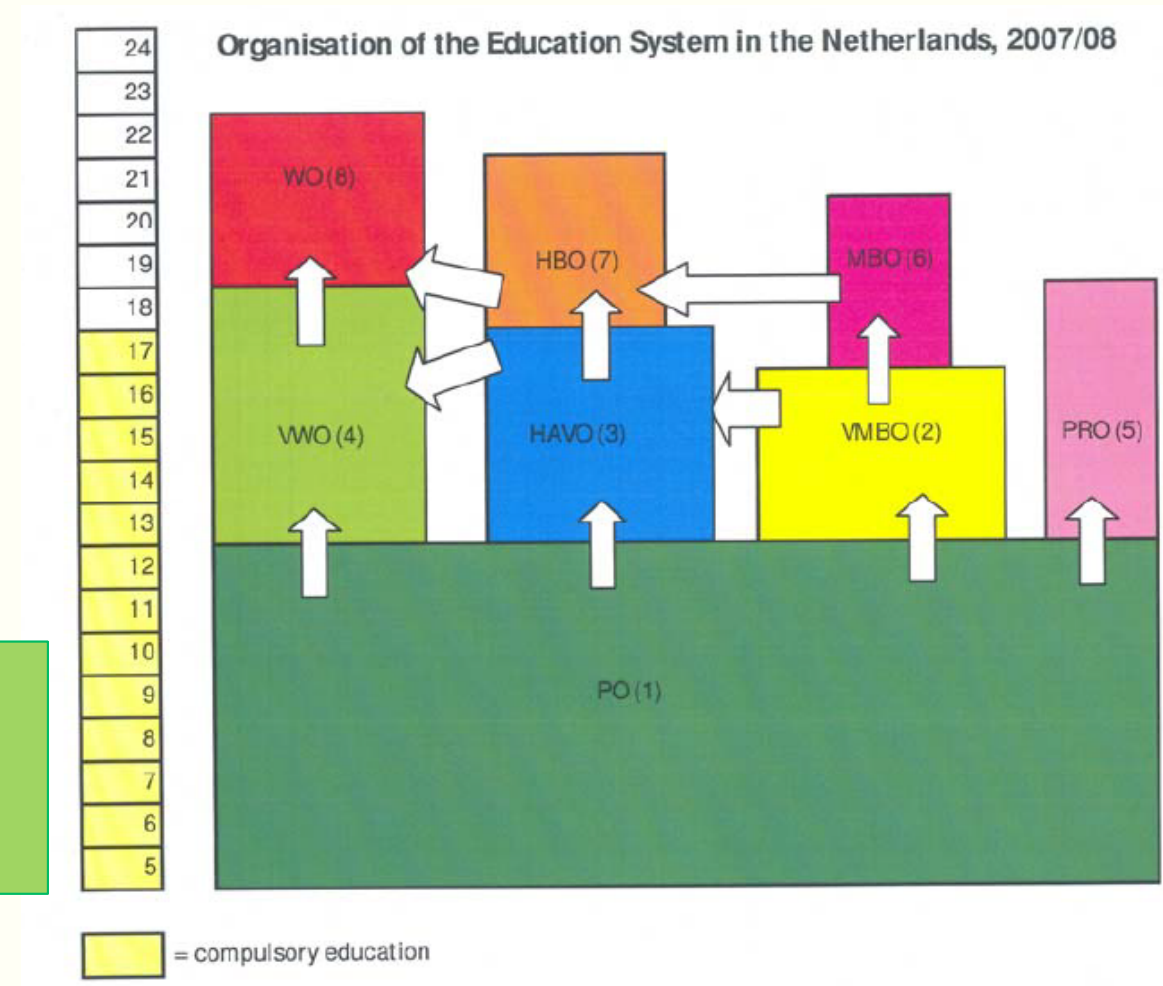
- 2,5% prebivalstva je evidentiranega kot visoko nadarjenega
- 10% prebivalstva prepoznanega kot nadarjenega
- Posebni postopki identifikacije nadarjenih
- Sodelujejo učitelji in starši
- Upoštevajo se učni dosežki
- Učenci opravijo: intervju, teste intelektualne sposobnosti, teste potencialnih sposobnosti ter teste zmožnosti
- V identifikacijo so vključeni tudi diagnostični ocenjevalni postopki ter učenčev portfolio.

Vzgojno-izobraževalni sistem na Nizozemskem

- javne in **zasebne šole** (primarno in sekundarno izobraževanje)
- šole za učence s posebnimi potrebam (primarno in sekundarno izobraževanje)
- slojevit izobraževalni sistem
- 3 leta predšolska vzgoja
- 4-5 let osnovna šola (8 let)
- srednja šola 1-2 leti

visokošolskem izobraževanjem (WO),
visoko strokovno šolo (HBO)
ali sekundarno poklicno izobraževanje (MBO)

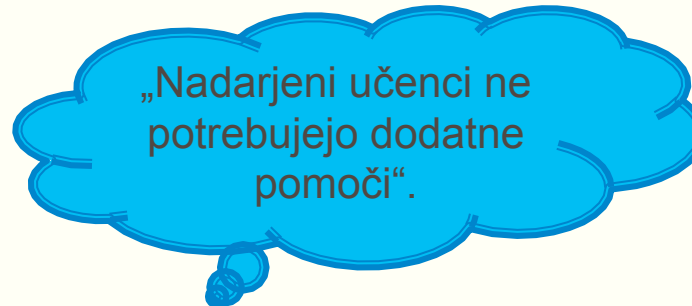
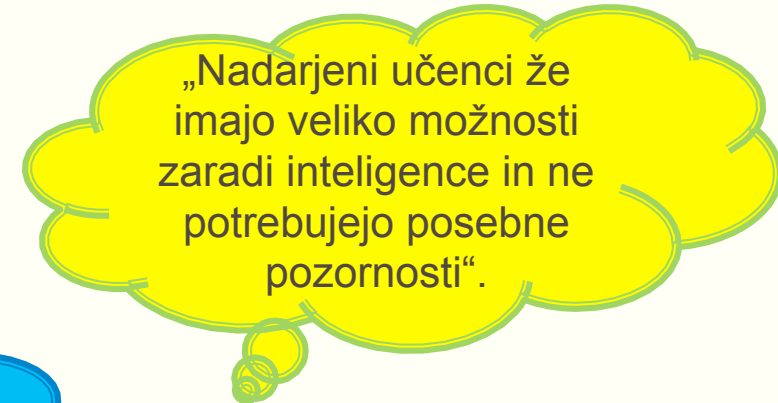
Vključenost nadarjenih učencev v redni vzgojno-izobraževalni sistem

- nezadovoljstvo med starši; Ministrstvo za izobraževanje, kulturo in znanost (2000)

Informacijski center za visoke sposobnosti

- namen: ustrezno izobraževanje za nadarjene učence
- analiza prednosti in slabosti izobraževanja; prilagojeni učni načrti?
- obogatitev številnih smernic, razvoj šolstva in materialov

Kaj šola pri nas in na Nizozemskem ponuja nadarjenim?

NIZOZEMSKA

- 2010 (Inšpektorat za šolstvo):
 - redni oddelki OŠ
 - kombinirani pristopi med posebnimi in rednimi oddelki
 - posebni oddelki znotraj redne OŠ
- Programi:
 - Posebni programi znotraj rednih oddelkov
 - Posebni programi znotraj posebnih oddelkov
 - Posebni programi v posebnih šolah
 - Individualizirano poučevanje in učenje znotraj rednega šolanja

SLOVENIJA

- Koncept OŠ (1999), Operacionalizacija koncepta OŠ (2000), Koncept SŠ (2007) in Operacionalizacija koncepta SŠ (2007)
 - redni oddelki OŠ
- Programi:
 - Posebni programi znotraj rednih oddelkov
 - Posebni program izven obsega šole
 - Individualizirano poučevanje in učenje znotraj rednega šolanja

Oblike dela v slovenskih osnovnih šolah

Predlagane oblike dela v slovenskih šolah:

- notranja difenencijacija
- fleksibilna diferenciacija
- dodatni pouk
- vzporedni programi
- individualizirani programi za delo z nadarjenimi
- interesne dejavnosti
- kreativne delavnice
- raziskovalni tabori

Vloga pedagoškega delavca pri delu z nadarjenimi učenci:

Pripravijo se različni programi dela z nadarjenimi učenci, izdelava individualiziranega načrta, sprotno spremljanje nadarjenega učenca ter izvajanje individualnega načrta dela z nadarjenimi učenci.

Leonardova šola za visoko nadarjene učence na Nizozemskem

Splošne informacije:

- Prve zasebne šole 2007; financira država in podjetja
- 42 šol in 8 visokih šol; 120 in 60 visokih šol
- IQ >130 in test osebnosti
- Pozornost: umetnost, filozofija, kultura, glasba, šport, mentalne vaje
- Sodelovanje z zunanjimi organizacijami
- Starši (svet staršev, odbori, glasila in prevoz)

Leonardo šola v Venlu:

- osnovnošolsko izobraževanje
- 9 učiteljev
- Od 4 do 13 leta
- IQ 130
- 2010; 64 učencev starih od 4-12 let
- Poletni tečaji za učitelje; LB-status (višji učitelj)

Kurikularne prilagoditve na Nizozemskem

- Individualizacija
- Svetovanje
- Diferenciacija
- Grupiranje po sposobnostih
- Akceleracija (raziskava)

- Študijska analiza empiričnega članka- Odnos učitelja do akceleracije na Nizozemskem
 - sekundarno izobraževanje
 - 334 učiteljev iz 31 šol
 - anketni vprašalnik in intervju
 - cilj: izkušnje učiteljev in ali informacije spreminjajo odnos učiteljev do akceleracije

Terminološki slovar vzgoje in izobraževanja: akceleracija: hitrejša, pospešeno napredovanje, kot oblika upoštevanja nadarjenosti. Lahko poteka v obliki zgodnejšega všolanja, preskakovanja razredov ali kot vključevanje v zahtevnejše oblike izobraževanja na posameznih področjih (npr. učenec 6. razreda obiskuje ure matematike v sedmem ali osmem razredu).

Rezultati in ugotovitve

- Leto prej na šole in staršem poslali vabila k sodelovanju
- Anketni vprašalnik: september in junij
 - 1. izkušnje Nizozemskih učiteljev:
 - 58,8 % Da
 - 43,5 % pozitivne izkušnje
 - 28,2 % negativne izkušnje
 - 14,1 % oboje
 - 28,9 % Ne
 - 6 % Ne vedo
 - 6,2 % Ni odgovorilo
 - 2. Odnos do akceleracije
 - 31,3 % Da
 - 1,7 % Ne
 - 65,4 % Srednje
- 3. Akceleracija v osnovni šoli
 - 17,2 % Da
 - 4,6 % Ne
 - 76,6 % Srednje

Pozitivne izkušnje

Pozitiven odnos

Pomislek zaradi
socialnega
prilagajanja

Rezultati in ugotovitve

- Mnenja učiteljev o otrokovi socialni kompetentnosti, izolaciji, motivaciji in čustveni stabilnosti
 - Učitelji z pozitivnimi izkušnjami; pozitivna mnenja o socializaciji otroka in motivaciji
 - Učitelji z negativnimi izkušnjami; negativna mnenja o izolaciji in čustveni stabilnosti otrok
- Intervju
 - Negotovost učiteljev pri akceleraciji (pomanjkanje znanja)
 - Izobraževanje učiteljev (občutljivi na potrebe nadarjenih, boljši rezultati)

Izobraževanje učiteljev na Nizozemskem

UNIVERZE

- Izbirni predmet za osnovnošolske in srednješolske učitelje
- Radboud University Nijmegen – posebni tečaj

IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV

- primarno in sekundarno izobraževanje
- usposabljanje na delovnem mestu

Izobraževanje izven šolskega sistema

Oblike izobraževanja izven šolskega sistema

Obvezni posebni programi izven urnega obsega šole (poletni tabori, strokovne ekskurzije), ples, glasba, šport, učenje tujih jezikov...

Izobraževanje učiteljev za delo z nadarjenimi učenci

Učitelji se izobražujejo na različnih seminarjih za dodatno usposabljanje za delo z nadarjenimi učenci.

Ti seminarji so organizirani na nivoju državne ravni, ali pa v zasebnih inštitucijah.

Podpora staršem in učiteljem

- Inštitut za razvoj učnih načrtov (SLO) za osnovnošolsko izobraževanje
 - Zbiranje dobre politike in prakse
 - Deljenje informacij (strokovnjaki, raziskovalci, svetovalci, mentorji, učitelji, fundacije, starši, nadarjeni učenci)
 - Spletna povezava <http://international.slo.nl/>
- Projekt (2013): Šole z nadarjenim profilom (CPS) za srednješolsko izobraževanje
 - Vzpostavitev mrežo šol, ki so prilagodila izobraževanje
- Center za preučevanje nadarjenosti (CBO); del Pedagoške fakultete na Nizozemskem
 - Del inštituta za družbene vede, kjer se ukvarjajo z znanstvenimi raziskavami
 - Profesionalizacija izobraževanja
 - Podpora nadarjenim, staršem, učiteljem; informacije, delavnice in tečaji
 - Spletna povezava <http://cbo-nijmegen.nl/>

Literatura in viri

Bezič, T., Boben, D., Juriševič, M., Nagy, M., Nolimal, F., Rostohar, G. in Žagar, D. (2007). *Ocenjevalne lestvice nadarjenosti učenca - Izpopolnjena oblika 2007*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

CIDREE. (2010). Pridobljeno s http://www.ncca.ie/en/Curriculum_and_Assessment/Inclusion/Special_Educational_Needs/Exceptionally_Able_Students/Curriculum_Provision_for_Exceptionally_Able_Students_CIDREE_Project_1.pdf

De Boer, G. C., Minnaert, A. G. in Kamphof, G. (2013). Gifted Education in the Netherlands. *Journal For The Education Of The Gifted*, 36(1), 133-150.
Dutch Eurydice Unit. (2006). Pridobljeno s https://www.bvekenis.nl/Bibliotheek/06-1073_eurydice_2006_en.pdf

ECHA News. (2015). Pridobljeno s http://www.pef.uni-lj.si/fileadmin/Datoteke/CRSN/najavljanje_dogodkov/ECHA_news_special_issue.pdf

Juriševič, M. (2012). *Nadarjeni učenci v slovenski šoli*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Koncept: odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli (1999) (D. Žagar et al.). Delovna skupina za pripravo koncepta dela z nadarjenimi učenci, Področna kurikularna komisija za osnovno šolo, Nacionalni kurikularni svet.

Kuzman, B. (2013). Strokovni posvet za učitelje matematike, računalništva in tehnike. V *Motiviranje nadarjenih učencev za matematiko, računalništvo in tehniko* (str. 1-50). Ljubljani: Pedagoška fakulteta.

Monks, F. J. in Pfluger, R. (2005). Gifted Education in 21 European Countries: Inventory and Perspective. Pridobljeno s http://www.templetonfellows.org/projects/docs/gifted_education_europe.pdf

Ype Akkerman. (2011). *Overcoming School Failure, policies that work*. Background Report for the Netherlands. Pridobljeno s <https://www.oecd.org/edu/school/49528317.pdf>

SLO. (2017). Studiewijzer. ECHA-Specialist in Gifted Education. Radboud centrum sociale wetenschappen. Pridobljeno s https://talentstimuleren.nl/?file=6879&m=1490013717&action=file_download

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli (ZOSn-H) (2011). Uradni list RS, št. 87 (2. 11. 2011). Pridobljeno s na <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448>

Zakon o osnovni šoli (ZOSn) (1996). Uradni list RS, št. 12 (29. 2. 1996). Pridobljeno s <https://www.racunovodstvo.net/zakonodaja/predpis/7200/zakon-o-osnovni-soli-zosn>

Žagar, D. (2012). *Drugačni učenci*. Univerza v Ljubljani: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Žagar, D., Artač, J., Bezič, T., Nagy, M. in Purgaj, S. (29. Maj 1999). *Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci*. Pridobljeno iz file:///C:/Users/enver/Downloads/Koncept_OS.pdf